

Rapport från expertgruppen och kommittén för trädgårdsprodukter den 19 juni 2018

Expertgruppen för delegerade akter

1. Trädgårdsprodukter

1.1 Effekterna av det ryska importstoppet

Den senaste förordningen om krisåtgärder till följd av det ryska importstoppet löper ut den 30 juni. Ingen förlängning av krisåtgärderna kommer att ske. Till och med maj 2018 under den senaste förordningen har drygt 103 000 ton återtagits från marknaden, till en kostnad av närmare 35 miljoner euro. Italien och Portugal har använt 100% av sin tilldelning, tätt följd av Spanien (99%), Cypern (89%) och Grekland (84%). Andra medlemsländer har använt en mindre del av sin tilldelning. Framförallt är det persikor och nektariner som har återtagits under senaste regleringen.

Den totala mängden produkter som har återtagits från marknaden sedan det ryska importstoppet startade under 2014 är nu 1 736 285 ton till en total kostnad av drygt 500 miljoner euro. Totalt sett är det främst äpplen och päron som har återtagits (54%) och därefter grönsaker med 17%. Även stora volymer av citrusfrukter, persikor och nektariner har återtagits. Polen är det medlemsland som använt mest, 49% av budgeten har gått dit.

Ett land påpekade att en del av budgeten återstår och inte kommer att användas innan förordningen löper ut den 30 juni. De bad KOM att förlänga möjligheten att få stöd genom förordningen till årets slut med anledning av att de fått indikationer från sektorn om att en stor skörd av äpplen förväntas denna säsong. Två länder höll med. KOM gjorde åter igen klart att det inte kommer att bli någon förlängning av åtgärderna och att det dessutom är tekniskt och juridiskt omöjligt att förlänga förordningen. KOM anser att det finns tillräckliga åtgärdsåtgärder inom det ordinarie PO-programmet för att hantera kriser på marknaden. KOM sa även att man inte vill fortsätta att hantera två krissystem samtidigt.

1.2 Handelsnormer

Vid förra mötet presenterade kommissionen ett antal frågeställningar kring tolkning av handelsnormerna. De frågor som presenterades handlar främst om de undantag som finns från tillämpningen av handelsnormerna och hur MS tillämpar dessa.

Undantag och befrielse från tillämpningen av handelsnormerna definieras i artikel 4 i förordning 543/2011 och är följande:

- Artikel 4.1(a) - produkter som är avsedda för industriell bearbetning eller avsedda att användas som foder eller för annan icke-livsmedelsanvändning, förutsatt att de är tydligt märkta att de ska användas för något av dessa ändamål.
- Artikel 4.1(b) - produkter som producenten på sin egen anläggning överlåter till konsumenter för personligt bruk (gårdsförsäljning).
- Artikel 4.1(c) - produkter som enligt beslut av KOM, som fattats på begäran av ett MS, har erkänts som produkter från en viss region som säljs i detaljhandeln i den regionen eller, i vederbörligen välmotiverade undantagsfall, i den MS, i fall av väl etablerad, traditionell lokal konsumtion.
- Artikel 4.1(d) - produkter som har genomgått ansning eller klippning för att bli ”konsumtionsfärdiga” eller ”köksfärdiga”.
- Artikel 4.1(e) - produkter som saluförs som ätliga groddar.
- Artikel 4.3 - produkter som säljs i detaljhandeln till konsumenter för bearbetning i hemmet (t.ex. matäpplen eller apelsiner för pressning). Produkterna ska dock vara märkta med ”produkt avsedd för bearbetning” eller motsvarande uppgift.
- Artikel 4.4 – produkter som producenten säljer direkt till slutkonsumenten på marknader som är förbehållna för producenterna inom ett visst produktionsområde som definierats av MS.
- Artikel 4.6 – ett antal angivna produkter: vilda svampar, kapris, de flesta nötter, saffran, torkade mjölbananer, torkade citrusfrukter.

Samtidigt säger artikel 76.1 i 1308/2013 att ”om det är relevant (på engelska in addition to the applicable marketing standards) för de tillämpliga handelsnormerna får produkter inom sektorn för frukt och grönsaker som är avsedda att säljas färska till konsumenter endast saluföras om de är av sund, god och marknadsmässig kvalitet och är försedda med uppgift om ursprungsland”.

KOM redogjorde för alla undantag och menade att det inte finns något som säger att ursprungsland inte ska anges. Däremot måste det kanske diskuteras vad som avses med färsk. Därefter frågade KOM MS om de kontrollerar att ursprungsland finns angivet på de produkter som omfattas av undantagen.

Ett land uttryckte förvåning över KOM:s tolkning att ursprung ska anges och kunde inte se att förordningarna ska tolkas på det sättet. I landet måste ingen indikera ursprung för till exempel delade produkter. Ett land höll med och påpekade att det kan bli väldigt komplicerat. Ett flertal länder poängterade att de inte gör kontroller på ursprungsland på produkter som omfattas av undantagen.

Ett land framförde att ”köksfärdiga” produkter inte bör kontrolleras, de är bearbetade, inte längre hela. Sedan nämnde man även den möjlighet till märkning för blandningar

som innebär att en blandning av frukter och/eller grönsaker från olika länder kan märkas med till exempel ”blandning av frukt från EU”, vilket egentligen inte säger så mycket. Kanske är detta något som borde ses över.

Ett land sa att deras tillämpning är att angivelse av ursprungsland inte är obligatoriskt, men trodde inte att det generellt sett skulle vara ett problem om det blev så. Blandningar med annat än enbart frukter och grönsaker är dock komplicerat. De grundar sin tolkning på en tolkningsnot från KOM som de fått för ett antal år sedan där de frågat om tryffel.

Ett land sa visserligen att de inte gör dessa kontroller men ansåg att det nödvändigtvis inte behöver vara fel att ursprung ska anges. Landet ansåg att regelverket behöver justeras. Reglerna har varit desamma i väldigt många år och borde moderniseras och tydliggöras.

Ett land ställde en fråga om ett produktionsområde (artikel 4.4) kan omfatta två länder.

KOM konstaterade sammanfattningsvis att alla MS (som uttalat sig) säger att undantagen gäller och då även vad gäller ursprung. Ett land menade att ursprung eventuellt bör inkluderas i vissa fall. Uppenbarligen behöver lagstiftningen göras tydligare, vilket är KOM:s uppgift. Speciellt ansåg KOM att undantaget i artikel 4.1.d behöver klargöras, till exempel tyckte KOM att skillnad mellan skördade spenatblad och rivna morötter är otydlig. På frågan om produktionsområde svarade KOM att det är upp till MS att fastställa hur det ska definieras.

KOM informerade även om att den nya förordningen som harmoniserar EU:s handelsnormer med FNECE:s snart ska antas. Snart kommer översättningar som MS rekommenderas att kontrollera.

På begäran av ett MS tog KOM upp frågan om vad som gäller om en produkt är märkt klass I och det även står angivet ”supreme quality” på förpackningen. Det är då MS ansvar att se till att märkningen inte är vilseledande för konsumenten.

KOM frågade även MS om inspektörerna kontrollerar mot den allmänna handelsnormen eller mot FN/ECE:s handelsnorm, om en produkt är märkt med klass I. Fyra länder framförde att de kontrollerar utifrån FNECE:s handelsnorm. Ett annat land säkerställer även att de egna producenterna har kunskap om de olika krav som ställs när en produkt klassmärks. Två länder använder den allmänna handelsnormen. En kommentar som framfördes var att FN-normerna inte är översatta till alla språk.

KOM gick därefter vidare till att påminna MS om de rapporteringsskyldigheter som finns enligt förordning 543/2011. Ansvarig kontrollmyndighet ska rapporteras via ISAMM. Notifieringar om icke-överensstämmelser ska rapporteras i enlighet med artikel 18 via AMIS NCN. Statistik som KOM presenterade visar att de flesta rapporteringar görs av NL, vilket är naturligt eftersom många importkontroller görs där. KOM uppmanade de MS som inte rapporterar att göra det eftersom det finns

många MS som använder datan. Artikel 18 säger även att MS årligen ska rapportera kontrollstatistik för föregående år, samt ändringar i sitt riskanalys system.

Till sist tog KOM upp kontrollförordningen (2017/625). Kontrollförordningen ska inte tillämpas på handelsnormer, bara om det rör sig om bedrägligt eller vilseledande agerande. KOM presenterade de huvudsakliga elementen i kontrollförordningen, av vilka många återfinns i kontrollregelverket för frukt och grönt. Om kontrollförordningen tillämpas kan KOM göra kontroller i MS. Detta har redan hänt i olivoljesektorn. KOM menade dock att det inte är i alla fall av bedrägligt beteende som kontrollförordningen ska tillämpas, detta ska ses över närmare. Ett land framförde att de skickat in frågan, eftersom de tycker det är oklart när de ska byta förordning. Tidigare har de tacklat detta med sina nationella lagar. Landet konstaterade att skrivningen är en kompromiss och önskade en mer horisontell approach. KOM tog tacksamt emot information från MS om hur det går till i respektive land.

1.3 Tolkningsnot om gemensamma fonder

KOM informerade om att deras avsikt hade varit att presentera en ny version av tolkningsnoten på mötet. Den nya versionen var dock ännu inte färdig och KOM återkommer istället om detta. Förhoppningen är att ta fram en ny version som kan användas av PO i samband med att de ansöker om verksamhetsprogram den 15 september. KOM informerade även om att de kommer att beakta de skriftliga synpunkter om tolkningsnoten som de mottagit från några medlemsländer. Ett land sa att det är positivt att det kommer att finnas en tolkningsnot till den 15 september men att det inte är tillräckligt mycket tid för att hinna implementera innehållet i våra nationella strategier och lagstiftning. KOM sa att deras ambition var att färdigställa noten inom den närmaste månaden.

1.4 Krisförebyggande och krisåtgärder

KOM presenterade en analys över användningen av krisförebyggande åtgärder och krisåtgärder under åren 2010-2016. Presentationen inleddes med en bild över sektorns totala produktion 2016 som var ca 55 miljoner euro. De största producenterna var Spanien (24%), Italien (19%) och Frankrike (19%). I hela EU marknadsfördes 47% av den totala produktionen genom producentorganisationer. Kostnader med koppling till kriser utgjorde 6% av de totala kostnaderna. Krisåtgärder som använts i hög utsträckning är återtag av produkter och nyttjandet av skörde försäkringar men även en hel del investeringar för mer effektiv marknadsföring har gjorts framförallt från år 2013 och framåt vilket kommer till nytta nu. Av presentationen framgick också att mer medel spenderats på hantering av kriser snarare än förebyggande arbete. I framtiden vill KOM se att mer medel går till förebyggande arbete. KOM uppmärksammade att den mest kritiserade åtgärden är återtag från marknaden men att det dock inte är alla återtagna produkter som kastas utan en hel del går till välgörenhet eller blir djurfoder. Slutsatserna av analysen var bland annat att det behövs en bättre balans mellan förebyggande åtgärder och rena krishanteringsåtgärder och att krisstödet med anledning av det

ryska importstoppet i fortsättningen måste hanteras inom dessa ordinarie krisåtgärder.

Ett land sa att de anser att den övre begränsningen i förordningen om att maximalt en tredjedel av medlen får användas för krisförebyggande arbete och krishantering inte är tillräckligt. KOM svarade att de ansåg att det kan bli nödvändigt att allokera mer medel till dessa åtgärder i framtiden om samtliga krisförebyggande åtgärder och krisåtgärder ska kunna utnyttjas. I synnerhet som det nyligen tillkommit åtgärder inom detta område i form av coaching och utökade möjligheter avseende gemensamma fonder.

Kommittén för trädgårdsprodukter

1 Frågor som kan gå till omröstning

Ingen punkt till omröstning.

2. Trädgårdsprodukter

2.1 Marknadssituationen för frukt och grönsaker

I medelhavsregionen har det under våren kommit mycket tunga regnfall vilket i vissa fall har skadat grödorna. Norra delen av Europa som normalt får mycket regn har haft varmt och torrt väder. Grekland har fått mycket hagel. När det gäller äpplen har det varit en gynnsam marknad efter föregående års frost med låga skördar och höga priser till följd. I juni låg priserna i Frankrike och Italien över historiskt maximum. Även i Tyskland är priset väldigt högt och ligger 2,2 gånger över referenspriset. Polen är ett undantag med lägre priser. Inför nästa säsong förväntas äppelskördarna istället vara större än normalt, över 12 miljoner ton äpplen förväntas vilket innebär att priserna kan sjunka rejält.

KOM kommer att cirkulera ett dokument om möjlig export av EU-äpplen till Kina som förväntas få ett stort underskott på äpplen i år med anledning av en kall vår.

När det gäller tomater var 2017 ett mycket bra år. EU importerar nu mycket tomater, Marocko är den största producenten. EU:s export, i volym räknat, går främst till Vitryssland, Schweiz och Norge.

För citrus har priserna legat högre än normalt hela året hittills. Sektorn är känslig för angrepp och några av de största producenterna har haft problem med sjukdomsutbrott vilket har gett ett högt pris.

KOM uppmanade MS att skicka in så rättvisande information som möjligt om priser och lager. I dagsläget är det ibland svårt att få rätt information och i rätt tid.

Flera länder svarade att KOM bör redovisa den juridiska grunden till att notifiering ska ske för att de ska kunna rapportera dessa uppgifter via ISAAM.

KOM svarade att det inte finns någon juridisk grund för att samla in dessa uppgifter men att det däremot är viktigt att KOM får informationen för att kunna tillhandahålla information om marknadstrender för de här produkterna. Det är upp till MS.

Ett land informerade om lägre produktion än normalt av stenfrukter samtidigt som varmt väder i andra delar av Europa har gett ökad efterfrågan i andra länder. När det gäller persikor och körsbär uppskattas produktionen till 8% lägre jämfört med senare års genomsnittsskörd. Undantaget är aprikoser där produktionen är högre än vanligt. I södra delen av landet har körsbär försenad skörd och dålig kvalitet på grund av tunga regnfall. Även plommon har skadats med anledning av regn i mars. Däremot förväntas höga skördenivåer för äpplen.

2.2 Rapport från arbetsgrupper om äpplen och persikor/nektariner

Civildialoggruppen för marknadsprognoser för frukt och grönsaker möttes den 3 respektive 29 maj 2018. KOM rapporterade därifrån.

Prognosen för skörd av persikor och nektariner i EU är en minskad skörd (-11 %) jämfört med föregående år, 2017 låg dock skörden på rekordnivåer. Kyla i februari/mars innebar skador på frukten och skörden försenades med tio dagar. Uppdelat produktvis uppskattas skörden ha minskat enligt följande: persikor (- 8 %) ,”platta” persikor (-12 %) och nektarines (-13%). Samtliga producentländer (Spanien, Italien och Frankrike) förutser produktionsminskningar med undantag för Grekland där en skördeökning på 20 % väntas. I Grekland går mycket av produktionen nu till bearbetning istället för till färsk konsumtion.

En viss inkonsekvens noterades för de siffror som rapporterats från Spanien. Skörden 2017 visade sig vara 16 % högre än vad prognosen angav. Detta var extra tydligt i regioner med sen skörd, som Katalonien, där skörden var hela 38 % högre än prognosen. Anledningar som nämndes av experter, var strukturella problem, vädret och ryska importstoppet. Dessutom har sorter prioriterats som ger stora skördar men inte så bra kvalitet. Arealerna har minskat men inte skördarna i samma utsträckning.

KOM presenterade inget från arbetsgruppen om äpplen.

2.3 Årsrapporter - ISAMM

Enligt delegerade akten (2017/891) artikel 54b ska MS varje år, senast den 15 november, skicka en särskild årsrapport till KOM med uppgifter om producentorganisationer. Idag sker rapporteringen genom excel men ska framöver flyttas till ISAMM. Materialet kommer att kunna kopieras till excel för bearbetning för att sedan läsas in i ISAMM vilket underlättar sammanställningen för KOM. Rapporteringen genom ISAMM kommer att börja användas för 2018 års rapportering som ska skickas in den 15 november 2019. En testversion av rapporteringen i ISAMM finns nu tillgänglig men flera MS har påpekat att det finns tekniska problem redan i

inloggningsskedet till testversionen. KOM uppmanade MS att testa systemet och skicka synpunkter.

2.4 Årsrapporter – tolkningsnot

Enligt delegerade akten (2017/891) artikel 54b ska MS varje år, senast den 15 november, skicka en särskild årsrapport till KOM med uppgifter om producentorganisationer. Arbetet med att förändra och förenkla årsrapportens utformning har pågått under en längre tid. Vid föregående möte presenterade KOM ett första utkast av en tolkningsnot för hur årsrapporten ska fyllas i. Vid innevarande möte gick KOM igenom dokumentet översiktligt och visade några ändringar och förtydliganden som gjorts i föregående version med anledning av kommentarer från MS. KOM uppmanade MS att fortsätta att skicka skriftliga synpunkter i den mån det finns sådana.

2.5 Krisförebyggande och krisåtgärder

Se expertgruppen punkt 1.4.

2.6 Övriga frågor

Inga övriga frågor togs upp med anledning av tidsbrist.

Nästa möte

Datum för nästa möte är ännu inte bestämt men mötet kommer att hållas under september månad.